

İmalat PMI 2024'ten beri düşüşte

İSTANBUL Sanayi Odası

(İSO) Türkiye İmalat PMI (Sa-

tın Alma Yöneticileri Endeksi) anketine göre, İmalat PMI, haziranda 46.7'ye gerileyerek son sekiz ayın en düşük değerini aldı. Böylece sektörün faaliyet koşulları Nisan 2024'ten itibaren kesintisiz bozulma eğilimi gösterdi.

Talepteki zayıflık, yeni siparişlerin haziran ayında da azalmasına neden oldu ve böylece mevcut düşüş trendi ikinci yılını tamamladı. Yeni ihracat siparişleri de daralma sergiledi. İki endekste de son üç ayın en belirgin yavaşlaması görüldü. (SÖZCÜ)

İSO, HAZİRAN ANKETİNİ AÇIKLADI

İmalat göstergesi 8 ayın en düşüğünde

■ **İstanbul Sanayi Odası (İSO)** Türkiye İmalat PMI (Satın Alma Yöneticileri Endeksi) anketinin Haziran 2025 dönemi sonuçları açıklandı. **İSO Türkiye** İmalat PMI haziranda 46,7'ye gerileyerek son sekiz ayın en düşük değerini aldı. 50 rakamının altı, üretimde azalmayı işaret ediyor. Haziran 2025 raporuna

göre, son dokuz ayda ilk kez olmak üzere anket kapsamında takip edilen 10 sektörün tamamında üretim hacmi azaldı. Giyim ve deri ürünleri ile metalik olmayan mineral ürünler sektörlerinde üretim yeniden düşüşe geçti. Makine ve metal ürünleri, diğer sektörlerde görülen eğilimin dışına çıkarak

yeni siparişlerde çok sınırlı bir artış kaydetti. Yeni iş hacmi anket kapsamında izlenen 10 sektörden sadece birinde artarken, yeni ihracat siparişlerinin iyileştiği sektör sayısı ise dört oldu. En keskin artış ise son bir yılın en yüksek büyüme hızına ulaşan makine ve metal ürünleri sektöründe görüldü.

İmalat endeksi son 8 ayın en düşüğünde

İstanbul Sanayi Odası

(İSO) Türkiye İmalat

Satınalma Yöneticileri Endeksi (PMI), hazıranda 46,7 oldu. Eşik değer olan 50'nin üzerinde ölçülen tüm rakamların sektörde iyileşmeye işaret ettiği anket sonuçlarına göre, mayısta 47,2 olan manşet PMI, hazıranda 46,7 ölçüldü. Anket katılımcıları, talepteki zayıflığın, yeni siparişlerin haziran ayında da azalmasına neden olduğunu ve böylece mevcut düşüş trendinin ikinci yılını tamamladığını belirtti. Ekonomik büyümenin öncü göstergesi olan imalat **sanayi** performansında en hızlı ve güvenilir referans kabul edilen veri, son 8 ayın en düşük değerini aldı.

Sanayicinin endeksinden kriz derinleşti sonucu çıktı

Türkiye'deki ekonomik kriz kök salmaya başladı. Sanayi kuruluşlarının satın alma müdürleri endeksi olan İmalat PMI Haziran 2025 sonuçları korkuttu. Endeks 46,7'ye gerileyerek son sekiz ayın en düşük değerini aldı. Sektörün faaliyet koşulları Nisan 2024'ten itibaren kesintisiz bozulma eğilimi gösterdi. Talepteki zayıflık, yeni siparişlerin haziran ayında da azalmasına neden oldu ve böylece mevcut düşüş trendi ikinci yılını tamamladı. Benzer şekilde yeni ihracat siparişleri de daralma sergiledi. Buna bağlı olarak istihdam ve satın alma faaliyetlerinde gerileme hız kazandı. Takip edilen 10 sektörün tamamında üretim hacmi azaldı. Makine ve metal ürünleri, diğer sektörlerde görülen eğilimin dışına çıkarak yeni siparişlerde çok sınırlı bir artış kaydetti. Yeni ihracat siparişlerinin iyileştiği sektör sayısı ise dört olurken, en keskin artış makine ve metal ürünlerinde görüldü.

SADECE İKİ SEKTÖRDE İSTİHDAM ARTTI:

Geçen ay sadece ana metal sanayi ile elektrikli ve elektronik ürünlerinde istihdam artışı sağlandı. İstihdamdaki düşüş son dokuz ayın en yüksek oranında gerçekleşirken, satın alma faaliyetleri ise Eylül 2024'ten bu yana en sert yavaşlamayı gösterdi. Haziran ayında girdi stokları azalırken, diğer yandan satışlardaki gerilemeye bağlı olarak nihai ürün stokları son üç ayda ilk kez arttı. Girdi maliyetleri enflasyonu haziran ayında hafif yükseldi. Girdi fiyatlarında görülen belirgin artışta, liradaki değer kaybı ve İran'daki gelişmelerin enflasyonist etkileri rol oynadı. Buna karşılık, nihai ürün fiyatlarındaki artış yavaşlayarak yılın başından beri en düşük oranda gerçekleşti. Bazı firmalar girdi maliyetlerindeki yükselişe bağlı olarak satış fiyatlarını yükseltse de talepteki zayıflık fiyat belirleme gücünü sınırladı. Tedarikçilerin teslimat süreleri son dört aydır ilk kez arttı. Anket katılımcıları, teslimat gecikmelerinin genellikle ham madde yetersizliklerinden kaynaklandığını bildirdi. **İstanbul Sanayi Odası** Türkiye İmalat PMI anket verileri hakkında değerlendirmede bulunan S&P Global Market Intelligence Ekonomi Direktörü Andrew Harker, Türk imalatçıların, giderek zorlaşan talep ko-

Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşlarının üye olduğu İSO'nun son endeksi krizin derinleştiğini ortaya koydu. **PMI endeksi** 47,7'ye gerileyerek son 8 ayın en düşük değerini aldı. İhracat siparişleri de daralma sergiledi. Buna bağlı olarak istihdam ve satın alma faaliyetlerinde de gerileme hız kazandı. Geçen ay sadece ana metal sanayi ile elektrikli ve elektronik ürünlerinde istihdam artışı sağlandı.

FOTOĞRAF: ARŞİV

şulları nedeniyle haziran ayında da baskı altında kalmaya devam ettiğini söyledi. Harker, Bu nedenle firmaların faaliyetlerini sınırlama yoluna gittiği ve üretimin geçen yılın ekim ayından bu yana en yüksek oranda daraldığı görüldü. Buna rağmen, firmalarda mamul ürün stok fazlası söz konusu oldu ve bu stoklar son üç aydır ilk kez artış gösterdi. Böylece yılın ilk yarısı zor bir ortamda tamamlanırken, 2025'in ikinci yarısında koşulların iyileşeceği ümit ediliyor" dedi.

10 SEKTÖRDE ÜRETİM DÜŞÜYOR: Endekse göre son dokuz ayda ilk kez olmak üzere anket kapsamında takip edilen 10 sektörün tamamında üretim hacmi azaldı. Giyim ve deri ürünleri ile metalik olmayan mineral ürünler sektörlerinde

üretim yeniden düşüşe geçti. Yeni siparişler tarafından ise hafif daha olumlu bir tablo ortaya çıktı. Makine ve metal ürünleri, diğer sektörlerde görülen eğilimin dışına çıkarak yeni siparişlerde çok sınırlı bir artış kaydetti. Yeni iş hacmi anket kapsamında izlenen 10 sektörden sadece birinde artarken, yeni ihracat siparişlerinin iyileştiği sektör sayısı ise dört oldu. En keskin artış ise son bir yılın en yüksek büyüme hızına ulaşan makine ve metal ürünleri sektöründe görüldü.

Haziran ayında, takip edilen 10 sektörün yalnızca ikisi istihdam artışı sağladı. Bu sektörler, ana metal sanayi ile elektrikli ve elektronik ürünler oldu. Diğer taraftan, makine ve metal ürünlerinde personel sayısı Mayıs 2020'den bu

yana en yüksek oranda geriledi. Makine ve metal ürünleri aynı zamanda girdi fiyatlarında da en keskin artışın ölçüldüğü sektör oldu. Bu sektörde fiyat artışı son 15 ayın en yüksek hızına ulaştı. Girdi maliyetlerinde artışlar genel olarak belirgin gerçekleşti, ancak en düşük artış giyim ve deri ürünlerinde kaydedildi. Tekstil ürünleri haricinde tüm sektörler ürün fiyatlarını yükseltti. Bununla birlikte, çoğu sektörde enflasyon mayıs ayına kıyasla geriledi. En hızlı artış ana metallerde gerçekleşti. Tedarikçilerin teslimat süreleri mayısta 10 sektörden yedisinde kısalırken, haziranda bu sayının ikiye düşmesi, tedarik zincirlerinde de aksaklıklar yaşandığı yönünde sinyal verdi. **-EKONOMİ SERVİSİ**

İmalat endeksi haziranda 46,7 oldu

■ **İSTANBUL Sana-**
yi Odası (İSO) Türkiye İmalat
Satınalma Yöneticileri Endek-
si (PMİ), haziranda 46,7 sevi-
yesinde gerçekleşti. Eşik
değer olan 50'nin üzerinde
ölçülen tüm rakamların sek-
törde iyileşmeye işaret ettiği
anket sonuçlarına göre, hazi-
randa 46,7 ölçüldü. Anket
katılımcıları, talepteki zayırlı-
ğın, yeni siparişlerin haziran
ayında da azalmasına neden
olduğunu ve böylece mevcut
düşüş trendinin ikinci yılını
tamamladığını belirtti.

İMALAT SANAYİ ALARM VERİYOR: SON 8 AYIN EN DÜŞÜK SEVİYESİ

İMALAT sanayinde daralma derinleşiyor. PMI hazırda 46,7'ye gerileyerek son 8 ayın en düşük seviyesini gördü. Yeni siparişler, ihracat ve istihdamda gerileme hız kazanırken, üretimde geçen ekimden bu yana en sert düşüş yaşandı. **İstanbul Sanayi Odası (İSO)** tarafından hazırlanan Türkiye İmalat Satın Alma Yöneticileri Endeksi (PMI), Haziran 2025 döneminde 46,7'ye gerileyerek son sekiz ayın en düşük seviyesine indi. Söz konusu veri, imalat sanayisinde faaliyet koşullarının Nisan 2024'ten bu yana kesintisiz şekilde bozulduğunu ortaya koydu. 50 eşik değerinin altındaki tüm veriler sektörde daralmaya işaret ederken, endeksin 46,7'ye gerilemesi, talep yetersizliğinin üretimden istihdama kadar birçok alanda etkisini artırdığını gösterdi. Haziran ayında etkisini artırdığı zayıflık dikkat çekerken, yeni siparişler ve ihracat siparişleri son üç ayın en keskin düşüşünü yaşadı. Yeni siparişler alt endeksi 46,3'ten 46'ya gerilerken, yeni ihracat siparişleri endeksi de 47,7'den 45,5'e düştü. Böylece yeni siparişlerdeki düşüş eğili-

mi aralıksız 24'üncü aya taşındı. Siparişlerdeki düşüş, firmaların üretim kısıtlamasına gitmesine neden olurken, üretim alt endeksi 46,6'dan 44,4'e indi. İstihdam tarafında da düşüş ivme kazandı ve alt endeks 48,4'ten 47,2'ye gerileyerek son dokuz ayın en sert daralmasını kaydetti. Satın alma faaliyetleri ise Eylül 2024'ten bu yana en hızlı küçülmeyi gösterdi. Girdi maliyetleri enflasyonu hazırda hafif artış gösterdi. Söz konusu artışta Türk lirasındaki değer kaybı ile İran kaynaklı jeopolitik gelişmelerin enflasyonist etkileri

belirleyici oldu. Ancak nihai ürün fiyatlarındaki artış, zayıf talebin etkisiyle yılın en düşük seviyesinde gerçekleşti. S&P Global Market Intelligence Ekonomi Direktörü Andrew Harker, haziran verilerinin imalat sektöründeki zorlukların sürdüğüne işaret ettiğini belirterek, "Firmalar, zayıf talep ortamı nedeniyle üretimi sınırlandırırken, buna karşın nihai ürün stoklarında son üç ayın ilk artışı görüldü. Yılın ilk yarısı baskı altında geçerken, ikinci yarıda toparlanma umutları gündemde" ifadelerini kullandı. (AA)

BOZULMA SÜRÜYOR

İmalat PMI 8 ayın en düşüğünde

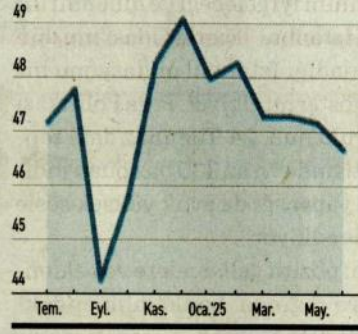
Sanayi üretiminin faaliyet koşullarını ölçen **İSO** İmalat PMI, mayıs ayında 46,7'ye gerileyerek 8 ayın en düşük değerine indi. Nisan 2024'ten bu yana kesintisiz bozulma eğilimine işaret eden PMI verileri, son dokuz ayda ilk kez olmak üzere 10 sektörün tamamında üretim hacminin daraldığına işaret etti. Zayıf talep, yeni siparişlerin haziran-da azalmasına neden olurken, buna bağlı olarak istihdam ve satın alma faaliyetlerindeki gerileme de hız kazandı. **/04**

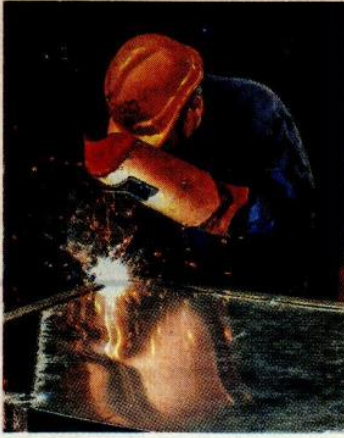
TAKİP EDİLEN 10 SEKTÖRÜN TAMAMINDA ÜRETİM HACMİ AZALDI

İSO Türkiye İmalat PMI 46,7 ile sekiz ayın en düşük değerinde

İstanbul Sanayi Odası Türkiye İmalat PMI hazırında 46,7'ye geriledi. Sektörün faaliyet koşulları Nisan 2024'ten itibaren kesintisiz bozulma eğilimi gösterirken PMI sekiz ayın en düşük değerini aldı. Talepteki zayıflık, yeni siparişlerin azalmasına neden oldu ve mevcut düşüş trendi ikinci yılını tamamladı. Yeni ihracat siparişleri de daralma gösterdi. Takip edilen 10 sektörün tamamında üretim hacmi azaldı. Makine ve metal, diğer sektörlerde görülen eğilimin dışına çıkarak yeni siparişlerde çok sınırlı artış kaydetti. Yeni ihracat siparişlerinin iyileştiği sektör sayısı dört olurken, en keskin artış makine ve metal ürünlerinde görüldü. Geçen ay sadece ana

İSO Türkiye İmalat PMI
(Aylar itibarıyla)

metal **sanayi** ile elektrikli ve elektronik ürünlerinde istihdam artışı sağlandı. Tekstil ürünleri haricinde tüm sektörler ürün fiyatlarını yükseltti. Bununla birlikte, çoğu sektörde enflasyon mayıs ayına kıyasla geriledi.

İmalat PMI'ı son sekiz ayın en düşüğünde

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Türkiye İmalat PMI anketinin Haziran 2025 dönemi sonuçları açıklandı. Eşik değer olan 50'nin üzerinde ölçülen tüm rakamların sektörde iyileşmeye işaret ettiği anket sonuçlarına göre, mayısta 47,2 olan manşet PMI, haziranda 46,7 ölçüldü. Anket katılımcıları, talepteki zayıflığın, yeni siparişlerin haziran ayında da azalmasına neden olduğunu ve böylece mevcut düşüş trendinin ikinci yılını

tamamladığını belirtti.

İhracat siparişleri de daralıyor

Ekonomik büyümenin öncü göstergesi olan imalat **sanayi** performansında en hızlı ve güvenilir referans kabul edilen veri, son 8 ayın en düşük değerini alırken, sektörün faaliyet koşulları Nisan 2024'ten itibaren kesintisiz bozulma eğilimi gösterdi. Yeni ihracat siparişleri de daralma sergilerken, her iki endekste de yavaşlama

son üç ayın en belirgin düzeyinde gerçekleşti. Yeni siparişlerdeki düşük seyir, haziranda imalatçıların üretim hacmini geçen yılın ekim ayından bu yana yüksek oranda azaltmalarına neden oldu. Buna bağlı olarak istihdam ve satın alma faaliyetlerinde gerileme hız kazanırken, istihdamdaki düşüş son 9 ayın en yüksek oranında gerçekleşti ve satın alma faaliyetleri Eylül 2024'ten bu yana en sert yavaşlamayı gösterdi.

GÜNCEL

İSTANBUL SANAYİ ODASI (İSO) YÖNETİM KURULU BAŞKANI
ERDAL BAHCIVAN

“MERALARIMIZDA MÜLKİYET SORUNLARI ÇÖZÜLEREK ETKİN ŞEKİLDE KULLANIMIN ÖNÜ AÇILMALI”

bir zorunluluk değil; aynı zamanda gelecek nesiller için gıda güvenliğini teminat altına almanın da en güçlü yolu” dedi.

İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan, rapora göre artık çok açık bir gerçekle karşı karşıya olduğumuza dikkat çekerek “Hayvancılığın geleceği, küçük ölçekli ama örgütlü, yerel ama verimli, geleneksel ama teknolojik altyapıya entegre bir modelle mümkün olabilir. Sürdürülebilir, veri odaklı, iklim dostu ve ölçek ekonomisine dayalı bir üretim yapısı kurmak zorundayız. Sürdürülebilir bir hayvancılık politikası için de öncelikle; Türkiye’nin, artık tarımla ilgili, hayvan varlığından ekilen araziye ve çıkan ürüne kadar tüm noktalarında çok daha güven veren bir veri setine ihtiyacı vardır. Veri setinin eksikliği; ne yazık ki sorunlara teşhis koymayı ve sağlıklı çözüm bulmayı ve dahası gelecek planı oluşturmayı da zorlaştırıyor” dedi.

İSO Başkanı Erdal Bahçivan: “Son 13 yılda canlı hayvan ve et ithalatı için 10,6 milyar dolar harcanırken, sektöre verilen desteklerin karşılığı sadece 8,88 milyar dolar oldu. Bu tablo, üretim yerine ithalata dayalı bir modelin sürdürülebilir olmadığını açıkça ortaya koyuyor. Doğu Anadolu’da hayvan varlığı azalıyor, aile işletmeleri kapanıyor. Organize Aile İşletmeciliği Hayvancılık Modeli hayata geçirilmelidir” dedi.

İstanbul Sanayi Odası (İSO), ulusal güvenliğin, sosyoekonomik istikrarın ve bölgesel kalkınmanın temel stratejik alanlarından olan hayvancılık sektörüne yönelik sorunları ve çözüm önerilerini ortaya koyan “Hayvancılık Sektörüne Bakış; Hayvancılıkta Yaşanan Sorunlar ve Çözüme Dair Yeni Yaklaşımlar Raporu”nu açıkladı.

İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan, Türkiye’nin küresel eğilimi doğru okuyarak tarım ile hayvancılığı savunma sanayi gibi kritik bir öncelik olarak görmesinin elzem olduğuna dikkat çekerek; “Artık kaynaklarını koruyamayan, dışa bağımlı yapıdan çıkamayan ülkelerin geleceğinin tehdit altında olacağı kabul etmemiz gereken bir gerçek. Sürdürülebilir gelecek ve devletlerin stratejik bağımsızlığı açısından tarım ve hayvancılığın çok boyutlu bir politika alanı olarak tanımlanması kaçınılmaz. Tarım, hayvancılık ve sanayi arasında daha fazla entegrasyon sağlamak, milletimizin refahını artırmak açısından önemli. Bu ihtiyaçtan hareketle hazırladığımız rapor; sadece bir durum tespiti değil aynı zamanda ortak akıl, karşılıklı güven ve somut aksiyon planlarıyla yeni bir başlangıç. Tarım ve hayvancılık politikalarımızda daha rasyonel, daha çevreci ve daha sürdürülebilir bir yapıya geçmemiz yalnızca ekonomik

Coğrafi konumu, biyolojik çeşitliliği ve üretim kültürüyle tarım-gıda alanında büyük bir potansiyele sahip olan Türkiye’nin, bu potansiyelin hayvancılık ayağında önemli yapısal kırılanlıklarla karşı karşıya olduğunu da söyleyen Erdal Bahçivan, şu bilgileri paylaştı: “Son 13 yılda canlı hayvan ve et ithalatı için 10,6 milyar dolar döviz harcanmışken, aynı dönemde sektörümüze verilen desteklerin karşılığı sadece 8,88 milyar dolar oldu. Bu tablo, üretim yerine ithalata dayalı bir modelin sürdürülebilir olmadığını açıkça ortaya koyuyor. Diğer taraftan kaba yem açığımız yüzde 25 düzeyinde. Meralarımız, mülkiyet sorunları ve düşük verimlilik nedeniyle etkin şekilde kullanılamamakta. Hayvanlar ile meralar arasındaki irtibat kopmuş bulunuyor. Bu nedenle meralardaki mülkiyet sorunları çözülerek etkin bir şekilde kullanılmalarının önü mutlaka açılmalıdır. Bu topraklar, kendi yemini üretilip kendi hayvan varlığını besleyebilecek kapasiteye sahip. Ne yazık ki özellikle Doğu Anadolu gibi yüksek çayır-meraya sahip bölgelerde hayvan varlığı azalmakta, aile işletmeleri kapanmakta, kırsal yapılar çözülmektedir.”

Bahçivan, hayvansal gıda üretim ve tüketiminde de stratejik bir yön değişikliğine gidilmesinin gerekli olduğunu ifade ederek şunları söyledi: “Türkiye’de kırmızı et tüketimi içerisinde büyükbaş hayvan etinin payı %39 seviyelerindeyken, bu oran, gelişmiş ülkelerde %25’lik seviyelerde kalıyor. Bu durum sürdürülebilirlik açısından ciddi bir uyarı niteliği taşıyor. Bu noktada küçükbaş hayvancılığın payının artırılması; hem coğrafi ve iklimsel avantajlarımızın daha etkin kullanılmasını sağlar, hem de daha düşük maliyetli, çevre dostu ve sürdürülebilir bir üretim modeline geçişi mümkün kılar.”

İmalat sanayisinde daralma hızlandı

İSTANBUL Sanayi Odası'nın (İSO) açıkladığı Türkiye İmalat PMI, Haziran 2025'te 46.7'ye düşerek son 8 ayın en düşük seviyesini gördü. Endeks, sektördeki daralmanın derinleştiğine işaret etti.

S&P Global işbirliğiyle yürütülen ankete göre hem iç hem dış talepteki zayıflık yeni siparişleri azaltırken üretim geçen yılın ekiminden bu yana en sert düşüşünü yaşadı. İstihdam ve satın alma faaliyetleri de hızla

geriledi. Haziranda girdi maliyetleri yükselirken nihai ürün fiyatlarındaki artış sınırlı kaldı. S&P Global Ekonomi Direktörü Andrew Harker, zorlu geçen ilk yarıya rağmen yılın ikinci yarısında koşulların iyileşmesinin umut edildiğini belirtti.

İmalat PMI 8 ayın en düşüğünde

S&P Global Market Intelligence Ekonomi Direktörü Andrew Harker, "Yılın ilk yarısı zor bir ortamda tamamlanırken, 2025'in ikinci yarısında koşulların iyileşeceği ümit ediliyor" dedi.

EKONOMİ SERVİSİ

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Türkiye İmalat

Satınalma Yöneticileri Endeksi (PMI), haziranda 46,7 seviyesinde gerçekleşti.

İSO Türkiye İmalat PMI anketinin Haziran 2025 dönemi sonuçları açıklandı.

Eşik değer olan 50'nin üzerinde ölçülen tüm rakamların sektörde iyileşmeye işaret ettiği anket sonuçlarına göre, mayısta 47,2 olan manşet PMI, haziranda 46,7 ölçüldü.

Anket katılımcıları, talepteki zayıflığın, yeni siparişlerin haziran ayında da azalmasına neden olduğunu ve böylece mevcut düşüş trendinin ikinci yılını tamamladığını belirtti.

Ekonomik büyümenin öncü göstergesi olan imalat sanayi performansında en hızlı ve güvenilir referans kabul edilen veri, son 8 ayın en düşük değerini alırken, sektörün faaliyet koşulları Nisan 2024'ten itibaren kesintisiz bozulma eğilimi gösterdi.

Benzer şekilde yeni ihracat siparişleri de daralma sergilerken, her iki endekste de yavaşlama son üç ayın en belirgin düzeyinde

gerçekleşti. Yeni siparişlerdeki düşük seyir, haziranda imalatçıların üretim hacmini geçen yılın ekim ayından bu yana yüksek oranda azaltmalarına neden oldu.

Buna bağlı olarak istihdam ve satın alma faaliyetlerinde gerileme hız kazanırken, istihdamdaki düşüş son 9 ayın en yüksek oranında gerçekleşti ve satın alma faaliyetleri Eylül 2024'ten bu yana en sert yavaşlamayı gösterdi. Haziranda girdi stokları azalırken, diğer yandan satışlardaki gerilemeye bağlı olarak nihai ürün stokları son 3 ayda ilk kez arttı. Girdi maliyetleri enflasyonu haziranda hafif yükseldi. Girdi fiyatlarında görülen belirgin artışta, liradaki değer kaybı ve İran'daki gelişmelerin enflasyonist etkileri rol oynadı.

Buna karşılık, nihai ürün

fiyatlarındaki artış yavaşlayarak yılın başından beri en düşük oranda gerçekleşti. Bazı firmalar girdi maliyetlerindeki yükselişe bağlı olarak satış fiyatlarını yükseltse de talepteki zayıflık fiyat belirleme gücünü sınırladı.

Tedarikçilerin teslimat sürelerinde ise son 4 aydır ilk kez artış yaşanırken, anket katılımcıları, teslimat gecikmelerinin genellikle ham madde yetersizliklerinden kaynaklandığını bildirdi.

İSO Türkiye Sektörel PMI Haziran 2025 raporuna göre, son 9 ayda ilk kez olmak üzere anket kapsamında takip edilen 10 sektörün tamamında üretim hacmi azaldı. Giyim ve deri ürünleri ile metalik olmayan mineral ürünler sektörlerinde üretim yeniden düşüşe geçti.

Yeni siparişler tarafında ise hafif daha olumlu bir

tablo ortaya çıktı. Makine ve metal ürünleri, diğer sektörlerde görülen eğilimin dışına çıkarak yeni siparişlerde çok sınırlı bir artış kaydetti. Yeni iş hacmi anket kapsamında izlenen 10 sektörden sadece birinde artarken, yeni ihracat siparişlerinin iyileştiği sektör sayısı ise dört oldu. En keskin artış ise son bir yılın en yüksek büyüme hızına ulaşan makine ve metal ürünleri sektöründe görüldü.

Açıklamada endekse ilişkin değerlendirmesine yer verilen S&P Global Market Intelligence Ekonomi Direktörü Andrew Harker, Türk imalatçıların giderek zorlaşan talep koşulları nedeniyle haziranda da baskı altında kalmaya devam ettiğini ve bu nedenle firmaların faaliyetlerini sınırlama yoluna gittiğini bildirdi.

Harker, üretimin geçen Ekim 2024'ten bu yana en yüksek oranda daraldığını görüldüğünü belirterek, "Buna rağmen firmalarda mamul ürün stok fazlası söz konusu oldu ve bu stoklar son 3 aydır ilk kez artış gösterdi. Böylece yılın ilk yarısı zor bir ortamda tamamlanırken, 2025'in ikinci yarısında koşulların iyileşeceği ümit ediliyor." ifadelerini kullandı.

6 ŞİRKETLE İSO 500'DE TARIM KREDİ GÜCÜ!

Tarım Kredi Grubu, Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşlarının sıralandığı **İSO 500** listesindeki yerini sağlamlaştırmaya devam ediyor. 2022 yılında 3 şirketle listede yer alan Tarım Kredi, 2023'te bu sayıyı 5'e çıkarırken, 2024 yılı itibarıyla 6 şirketle önemli bir başarıya imza attı.

6 şirketle ISO 500'de

Tarım Kredi Grubu, Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşlarının sıralandığı ISO 500 listesindeki yerini sağlamlaştırmaya devam ediyor. 2022 yılında 3 şirketle listede yer alan Tarım Kredi, 2023'te bu sayıyı 5'e çıkarırken, 2024 yılı itibarıyla 6 şirketiyle önemli bir başarıya imza attı.

Grubun listede yer alan şirketleri ve sıralamaları şu şekilde:

- TK Yem San. ve Tic. A.Ş. -- 130
- Gübre Fabrikaları T.A.Ş. -- 229
- TK Süt Ürünleri A.Ş. -- 245
- TK Tedarik ve Üretim A.Ş. -- 271
- Gübretaş Maden Yatırımları A.Ş. -- 466
- TK Yağ San. ve Tic. A.Ş. -- 493

Tarım Kredi Kooperatifleri Genel Müdürü Hüseyin Aydın, bu önemli başarıyı değerlendirirken, grubun üretim ve sanayi alanındaki yatırımlarının meyvelerini verdiğini belirtti. Aydın, yaptığı açıklamada şunları kaydetti:

e Tarım Kredi gücü!

“Tarım Kredi Grubu olarak, ülkemizin tarımsal üretimini desteklemenin yanı sıra, **sanayi** alanında da önemli adımlar atıyoruz. **ISO 500** sıralamasındaki şirket sayımızın artması, bu yöndeki stratejik vizyonumuzun ve başarılı çalışmalarımızın bir sonucudur. Üretimden **sanayiye**, çeşitlilik ve kalite odaklı yaklaşımımızla ülkemize değer katmaya devam edeceğiz.”

Hüseyin Aydın, Tarım Kredi’nin sadece bir kooperatif yapısı olmadığını, aynı zamanda güçlü bir **sanayi** grubu olma yolunda ilerlediğini vurguladı. **ISO 500**’deki bu yükselişin, grubun ekonomik büyümesine ve Türkiye ekonomisine olan katkısının da arttığının bir işareti olduğunu sözlerine ekledi.

Tarım Kredi Grubu’nun **ISO 500**’deki başarısı, Türk tarımının ve **sanayisinin** entegrasyonu açısından da önemli bir örnek teşkil ediyor. Grubun önümüzdeki dönemde üretim ve **sanayi** alanındaki yatırımlarına devam etmesi bekleniyor.

BAKIŞ

Tuğba EKİN

Portföy Savaşları

Trump ve Musk'ın yol arkadaşılığının sona ermesi, ABD'nin siyasi ve ekonomik gündemini derinden etkilerken, döviz ve emtia piyasaları da bu değişimden nasibini alıyor. Doların değer kaybetmesi, altın ve gümüş fiyatlarındaki hareketlilikle birleşirken, yatırımcılar için belirsizliklerin arttığı bir ortamda stratejik kararlar almak zorunluluk haline geldi. Borsa İstanbul'daki düşüş ve kripto paralardaki dalgalanmalar, piyasalardaki rekabeti daha da kızıştıyor.

Trump ve Musk, ABD seçimleri öncesinde başlayan yol arkadaşılığını sonlandırmış görünüyor. Anadolu'da sık kullanılan bir söz vardır: "Çok muhabbet tez ayrılık getirir." 5 Kasım 2024 tarihinde gerçekleşen ABD seçimlerinin ardından Başkan Trump, 20 Ocak 2025 tarihinde ikinci kez göreve başladı. İlk aylarda pek sıkı fıkı ilerleyen yönetim ilişkilerinde Elon Musk, Donald Trump'ın resmi danışmanı ve Amerika Birleşik Devletleri Hükümet Verimliliği Bakanı görevini üstlendi. Ancak Mayıs sonunda, danışmanlık görevinden ayrıldığını açıkladı. Yaz gündemine agresif Trump açıklamaları ve bu aylık haberiyle giren ABD, haziran ayında İsrail-İran gerilimi ile haberlerde yer almaya devam etti. Gündemi ABD belirlerken, Dolar Euro karşısında güç kaybederken, Türk Lirası karşısında yükselişini hızlandırdı. İran ve İsrail'in birbirini vurmasıyla petrol fiyatları aynı gün yüzde 6'nın üzerinde değer kazandı.

Altın ve gümüş rasyosuna bakan ekonomistler, gümüşten atak beklerken, savaş ilanı ile birlikte altın fiyatlarında da dikkat çeken yükselişler gerçekleşti. Yurtiçi yatırımlarında hisse senedi tercih eden yatırımcılar ise bu durumdan na-

sibini aldı. Borsa İstanbul düşüşe geçti. Portföy yöneticilerinin uzun vadede trend takibi yaptığı 100 günlük üssel ortalama, 200 günlük üssel ortalama ve 500 günlük üssel ortalama aşağı yönlü kırarak düşüş trendinin başlayabileceği sinyali verdi.

Portföy savaşları sürerken, kripto yatırımcıları da portföylerindeki riski azaltmayı tercih ederek satışa yöneldiler. Başlangıçta Trump ve Musk'ın yol arkadaşılığı ile hızlı yükseliş kaydeden Bitcoin, 2022 yılında 20 bin doların altına gerileyerek yatırımcılarını üzmüştü. Şimdilerde ise 100 bin doların üzerinde fiyatlanmaya devam ediyor. Son 3 yılda Dolar bazında 4 kat kazandıran Bitcoin, altcoinlere olan talebi de dinamik tutuyor.

Böylesi sıcak bir gündem varken, portföylerde birbirine yarışıyor. Önümüzdeki haftalarda ve yaz sonunda beklentiler, eğer bu sıcak gündem devam ederse, altındaki yükselişin dolardaki hareketlilik ile birleşerek hızlı fiyatlamalara devam edeceği yönünde oluştu.

Dolar, Türk Lirası karşısında değer kazansa da, yılbaşından bu yana diğer para birimlerine karşı kan kaybediyor. Dolar Endeksi 100'ün altını

test ederken, Amerika'nın popüler endeksleri S&P, Nasdaq ve Dow Jones ise Nisan ayından bu yana yükseliş trendinde. Bu durum, bu yaz ABD borsalarının yatırımcıların kısıcında olacağını gösteriyor.

Yaz izinleri, deniz, kum, güneş ve bayram tatilleri için portföyler yurtiçi hisse senetlerinde biraz daralmalara neden oldu. Ekonomideki akışın istenilen rahatlama düzeyinde olmaması ise Borsa İstanbul'a yeni para girişinin olmayışının ana nedeni. Sermaye maliyetlerindeki yükseklik, finansman giderlerinin firmalarda küçülmeye neden oldu. Mayıs ayında açıklanan verilere göre, Türkiye'nin en büyük 500 **sana-yi** kuruluşu içerisinde 2024'te 348 şirket kâr ederken, 152 kuruluş zarar açıkladı. Zarar eden işletme sayısı önceki yıl 96 idi. **ISO 500**'ün mali ve diğer borçları 2024'te önceki yıla göre yüzde 45,1 arttı. Eğer Borsa İstanbul'da yükseliş gelirse, az sayıda şirketin ağırlıklı gelirlerinin güçlüden kaynaklanacağı ve hisse ayrılmalarında detaylı inceleme gerektiğini gösteriyor. Yatırımcılar, likiditesi güçlü, satışlarında devamlılık olan ve borçluluk oranları düşük firmaları takip etmelidir.

46.7

İmalat PMI
mayısta 47.2 iken
2025 Haziran'da
46.7'ye gerile-
yerek son sekiz
ayın en düşük
değerini aldı.

İmalatta **8** ayın en beteri

BÜYÜMENİN öncü göster-
gesi 15'inci ayında daralma
bölgesinde kaldı. **İstanbul Sa-
nayi Odası (İSO) Türkiye İma-
lat PMI** mayıs ayında 47.2 iken
2025 Haziran'da 46.7'ye geri-
leyerek son sekiz ayın en dü-
şük değerini aldı. Sektörün fa-
aliyet koşulları Nisan 2024'ten
itibaren kesintisiz bozulma
eğilimi gösterdi. Talepteki za-
yıflık, yeni siparişlerin haziran
ayında da azalmasına neden
oldu ve böylece mevcut düşüş
trendi ikinci yılını tamamladı.

Benzer şekilde yeni ihracat si-
parişleri de daralma sergiledi.
Buna bağlı olarak istihdam ve
satın alma faaliyetlerinde de
gerileme hız kazandı.

TAMAMINDA KAYIP

Takip edilen 10 sektörün ta-
mamında üretim hacmi azal-
dı. Giyim ve deri ürünleri
ile metalik olmayan mine-
ral ürünler sektörlerinde üre-
tim yeniden düşüşe geçti. Di-
ğer taraftan, makine ve metal
ürünlerinde personel sayı-

sı Mayıs 2020'den bu yana en
yüksek oranda geriledi. Teks-
til ürünleri haricinde tüm
sektörler ürün fiyatlarını yük-
seltti. Bununla birlikte, çoğu
sektörde enflasyon mayıs ayı-
na kıyasla geriledi.

S&P Global Market Intel-
ligence Ekonomi Direktörü
Andrew Harker, "Böylece yı-
lın ilk yarısı zor bir ortamda
tamamlanırken, 2025'in ikin-
ci yarısında koşulların iyile-
şeceği ümit ediliyor" diye ko-
nuştı. **NEFES**

İSO İmalat PMI hazıranda 46,7'ye geriledi

HABER MERKEZİ - Ekonomik büyümenin öncü göstergesi olan imalat **sanayi** performansında en hızlı ve güvenilir referans kabul edilen **İstanbul Sanayi Odası (İSO) Türkiye** İmalat PMI (Satın Alma Yöneticileri Endeksi) anketinin Haziran 2025 dönemi sonuçları açıklandı. Eşik değeri olan 50,0'nin üzerinde ölçülen tüm rakamların sektörde iyileşmeye işaret ettiği anket sonuçlarına göre, Mayıs ayında 47,2 olan manşet PMI hazıranda 46,7'ye gerileyerek son sekiz ayın en düşük değerini aldı. Sektörün faaliyet koşulları Nisan 2024'ten itibaren kesintisiz bozulma eğilimi gösterdi. Talepteki zayıflık, yeni siparişlerin Haziran ayında da azalmasına neden oldu ve böylece mevcut düşüş trendi ikinci yılını tamamladı.

Girdi maliyetleri arttı, istihdam azaldı

Sanayide yavaşlama 8 ayın zirvesinde

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Türkiye imalat satınalma yöneticileri endeksi (PMI), haziranda 46.7 seviyesinde gerçekleşti. **İSO Türkiye** imalat PMI anketinin haziran 2025 dönemi sonuçları açıklandı. Eşik değer olan 50'nin üzerinde ölçülen tüm rakamların sektörde iyileşmeye işaret ettiği anket sonuçlarına göre, mayısta 47.2 olan manşet PMI, haziranda 46.7 olarak ölçüldü.

Anket katılımcıları, talepteki zayıflığın, yeni siparişlerin haziran ayında da azalmasına neden olduğunu ve böylece mevcut düşüş trendinin ikinci yılını tamamladığını belirtti.

Ekonomik büyümenin öncü göstergesi olan imalat **sanayi** performansında referans kabul edilen veri, son 8 ayın en düşük değerini alırken, sektörün faaliyet koşulları nisan 2024'ten itibaren kesintisiz bozulma eğilimi gösterdi.

Yeni ihracat siparişleri de daralma sergilerken, her iki endekste de yavaşlama son üç ayın en belirgin düzeyinde gerçekleşti. Yeni siparişlerdeki düşük seyir, haziranda imalatçıların üretim hacmini geçen yılın ekim ayından bu yana yük-

sek oranda azaltmalarına neden oldu.

Buna bağlı olarak istihdam ve satın alma faaliyetlerinde gerileme hız kazanırken, istihdamdaki düşüş son 9 ayın en yüksek oranında gerçekleşti ve satın alma faaliyetleri eylül 2024'ten bu yana en sert yavaşlamayı gösterdi.

Girdi maliyetleri yükseldi

Haziranda girdi stokları azalırken, diğer yandan satışlardaki gerilemeye bağlı olarak nihai ürün stokları son 3 ayda ilk kez arttı. Girdi maliyetleri enflasyonu

haziranda hafif yükseldi. Girdi fiyatlarında görülen belirgin artışta, liradaki değer kaybı ve İran'daki gelişmelerin enflasyonist etkileri rol oynadı.

Buna karşılık, nihai ürün fiyatlarındaki artış yavaşlayarak yılın başından beri en düşük oranda gerçekleşti. Bazı firmalar girdi maliyetlerindeki yükselişe bağlı olarak satış fiyatlarını yükseltse de talepteki zayıflık fiyat belirleme gücünü sınırladı.

Tedarikçilerin teslimat sürelerinde ise son 4 aydır ilk kez artış yaşanırken, anket katılımcıları, teslimat gecikmelerinin genellikle ham madde yetersizliklerinden kaynaklandığını bildirdi.

Takip edilen 10 sektörün ikisi istihdam artışı sağladı

İSO Türkiye sektörel PMI haziran 2025 raporuna göre, son 9 ayda ilk kez olmak üzere anket kapsamında takip edilen 10 sektörün tamamında üretim hacmi azaldı. Giyim ve deri ürünleri ile metalik olmayan mineral ürünler sektörlerinde üretim yeniden düşüşe geçti.

Yeni siparişler tarafında ise hafif daha olumlu bir tablo ortaya çıktı. Makine ve metal ürünleri, diğer sektörlerde görülen eğilimin dışına çıkarak yeni siparişlerde çok sınırlı bir artış kaydetti. Yeni iş hacmi anket kapsamında izlenen 10 sektörden sadece birinde artarken, yeni ihracat siparişlerinin iyileştiği sektör sayısı ise dört oldu. En keskin artış ise son bir yılın en yüksek büyüme hızına ulaşan makine ve metal ürünleri sektöründe görüldü.

Haziranda 10 sektörün yalnızca ikisi istihdam artışı sağladı. Bu sektörler, ana metal **sanayi** ile elektrikli ve elektronik ürünler oldu. Diğer taraftan, makine ve metal ürünlerinde işçi sayısı mayıs 2020'den bu yana en yüksek oranda geriledi. Makine ve metal ürünleri aynı zamanda girdi fiyatlarında da en keskin artışın ölçüldüğü sektör olurken, sektörde fiyat artışı son 15 ayın en yüksek hızına ulaştı. **(Ekonomi Servisi)**

perspektif

ISO 500 BÜYÜK SANAYİ
KURULUŞU**Necdet Buzbaş**
TOBB Gıda Meclisi Başkanı

İstanbul Sanayi Odası (İSO), Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşları çalışmasını 1968 yılından bu yana her yıl hazırlayarak kamuoyunun bilgisine sunmaktadır. 57.Yaşını geride bırakan bu çalışma önce 100, daha sonra 300 ve 1980 yılından bu yana da 500 Büyük Sanayi Kuruluşu kapsamında hazırlanmaktadır.

Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu (İSO 500) çalışması önemli bir referans kaynağı niteliğindedir. Aynı zamanda 58 yıla yaklaşan birikimiyle Türk Sanayinin gelişimine ve geleceğine ışık tutmaktadır. 2023 Yılında depremin, 2024 yılında enflasyon düzeltilmesinin yol açtığı takvim değişikliği nedeniyle gecikmeli açıklanan İSO 500 Araştırma sonuçları bu yıl yeniden Mayıs ayında kamuoyu ile buluştu.

Türkiye ekonomisi 2024'de yüzde 3,2 ile geçen yıllara göre yavaş fakat iç-dış talep bileşim açısından daha dengeli büyümüştür.

Türk Lirasında reel değerlendirme 2024 yılında da devam etmiş, bunun etkisiyle Türkiye'nin nominal milli geliri 2024 yılında 1.3 trilyon dolar düzeyine ulaşmıştır. Kişi başına GSYH ise 15 bin doların üzerine çıkmıştır. İhracat özellikle Avrupa'daki durgunluğun etkisiyle yüzde 1'e yakın ılımlı bir artış gösterirken, ithalatta yüzde 4.1 artış yaşanmıştır.

Üretim yöntemiyle milli gelir verilerine bakıldığında, sanayi sektöründe zayıflığın devam etmesi en olumsuz gelişme olarak dikkat çekmektedir. 2023 yılında yüzde 1.7 olan sanayi sektörü büyümesi 2024'te yüzde 0.5'e zayıflamıştır.

Aynı dönemde gıda sanayinin de içinde yer aldığı imalat sanayi ise yüzde 2,5 büyümekten yüzde 0.2 daralmaya geçmiştir. Yılın son çeyreğinde sanayi sektörlerinin geneline yayılı bir toparlanma eğilimi gözlemlenmiştir.

Sanayi sektöründe gözlenen bu zayıflığa karşın 2024 yılı büyümesini hizmetler ve deprem sonrası yeniden inşa faaliyetlerinin desteklediği inşaat sektörü sürüklemiştir.

2022 Yılında yüzde 26.4'e kadar çıkan sanayi sektörünün GSYH'deki payı, 2024' te yüzde 20'ye gerilemiş, aynı dönemde imalat sanayinin payı ise yüzde 22.1'den yüzde 17.1'e düşmüştür.

Sanayi istihdamı 2024'te hemen hemen yatay seyretilmiştir. TÜİK yıllık iş gücü istatistiklerine göre 2024 yılında iş gücü 837 bin, istihdam ise 988 bin kişi artmış, bu şekilde işsiz kişi sayısının 151 bin kişi azalmasıyla dar tanımlı işsizlik oranı da 0.7 puan düşerek yüzde 8.7'ye, 2013 sonrası en düşük düzeye gerilemiştir.

2023 Yılında 48 bin kişi artan sanayi sektörü istihdamı 2024 yılında da 35 bin kişilik zayıf bir artış gerçekleştirmiş, toplam tarım dışı istihdamdaki 856 bin kişilik artışın büyük çoğunluğu hizmetlerden ve inşaat istihdamı ile genişlemiştir.

perspektif

Hizmetlerdeki katılık nedeniyle enflasyonda kazanımlar sınırlı kalmıştır. Yıllık tüketici enflasyonu 2024 Mayıs ayında yüzde 75.4 ile zirve görmüştür. Yılın ikinci yarısı itibariyle uygulanan dezenflasyon programı ile enflasyon yıl sonunda yüzde 44.4 düzeyinde tamamlanmıştır.

Ana maliyet kanallarındaki hafiflemeye bağlı olarak grup temel maaşlarındaki enflasyonu 2023 Aralık ayında yüzde 52.8'den 2024 sonunda yüzde 27.4'e indirmiştir. Temel mallar içerisinde yer alan ve yakından takip edilen dayanıklı mal enflasyonu aynı dönemde yüzde 22.5'e gerilemiştir.

2024 yılında dezenflasyon açısından asıl zorluk hizmetler tarafındaki katılık olmuştur. 2023 sonunda yüzde 90.7 düzeyinde bulunan enflasyonu yıl içinde yüzde 97 düzeyine kadar yükselmenin ardından 2024'ü yüzde 65.7 ile TÜFE'nin belirgin şekilde üzerinde tamamlanmıştır.

2024 yılında tüketim harcamalarında yavaşlamanın sağlandığı, üretilen yatırımların benzer şekilde zayıfladığı, inşaat yatırımlarının ise sürece dirençli seyrettiği daha dengeli bir talep kompozisyonu şekillenmiştir. İthalatta sert bir gerileme gerçekleşmiş, ihracat ise dünyadaki zayıflık gözönüne alındığında fena sayılmayacak bir performans sergilemiş, bu şekilde dış dengede iyileşme sağlanmıştır.

İmalat **sanayi** içinde yer alan gıda ve içecekler **sanayi**, **ISO 500** Büyük **Sanayi** kuruluşu içinde toplam 118 firma ile yer almıştır. Gıda ürünleri üretimi 111, içecek ürünleri imalatı 4, Alkollü içecekler imalatı 3 firma ile temsil edilmiştir. Yabancı sermaye payı kuruluş sayısı gıda ürünleri üretiminde 21, içecek ürünleri üretiminde 4 adettir. (Alkollü içecekler dahil)

Gıda ve içecek üretim sektörü 2024 yılını satışlar olarak başarılı geçirmiştir diyebiliriz. Gıda ürünleri üretiminden net satışlar 1.243.227.980.218 TL ile vergi öncesi 87.560.338.905 TL dönem kârı sağlarken içecek ürünleri üretiminde net satışlar 84.832.313.801 TL vergi öncesi dönem kârı 3.321.336.582 TL olarak gerçekleşmiştir

Gıda ürünleri üretiminde 111 iş yerinde, ortalama 155.023 kişi ücretli olarak çalışmakta 2024 yılında toplam 107.963 milyar TL maaş ve ücretler ödenmiş, ücretli çalışan başına 9.856.527 TL'lik net satış gerçekleşmiştir.

İçecekler üretiminde toplam 7 iş yerinde ortalama 5.827 kişi çalışmakta 2024 yılında, maaş ve ücretler toplamı olarak 8.214 milyon TL ödenmiş, ücretli çalışan başına 14.969.234 TL'lik net satış sağlanmıştır. Türkiye **Sanayi** mamülleri ihracatı 2024 yılında 245.1 milyar dolar olarak gerçekleşirken **ISO 500** Büyük **Sanayi** Kuruluşu bunun içinde 96.6 milyar dolarlık pay almıştır. Gıda ürünleri üretim sektörü ihracatı ise 2023 yılında 7,56 milyar dolar iken 2024 yılında 8,77 milyar dolara yükselmiştir. İçecekler üretimi ihracatı ise 2024 yılında 0.15 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Kuruluşların brüt satış kârından faaliyet giderlerinin çıkarılması ve farkın net satışlara bölünmesiyle elde edilen sektörel faaliyet kârı gıda ürünleri üretim **sanayi için %10.5, içecekler üretim **sanayi** için %5.7 olarak gerçekleşmiştir.**

2023 yılı **ISO 500 Büyük **Sanayi** Kuruluşu Araştırma çalışmasında bir hayli eleştiri konusu olan AR-GE harcamalarının üretimden satışlara oranı 2024'te %0.7'ye ulaşmıştır.**

Gıda ürünleri üretim **sanayinde** 2023'te 39 olan AR-GE yapan firma sayısı bu yıl 43'e, içecekler üretimi **sanayinde** ise 2023'te AR-GE yapan firma sayısı 3 iken bu yıl yine 3'te kalmıştır. AR-GE harcamalarında önemli artışlar kaydedilmiştir. Gıda ürünleri **sanayinde** 2023'te 899.272.066 TL AR-GE harcaması yapılmışken, 2024'te harcama 1.676.082.334 TL'ye yükselmiştir.

İçecekler **sanayinde de şirket sayısı aynı kalırken AR-GE harcamalarında artış yaşanmış, 2023'te 7.474.405 TL olan harcama 16.656.711 TL'ye artış göstermiştir.**

Küresel ekonomik yavaşlama ve yurt içinde uygulanan dezenflasyon politikaları gıda ve içecekler üretimi **sanayi** performanslarını oldukça etkilemiştir.

Ana harcama gruplarında yüzde 25 oranında yer alan gıda ve içecek ürünleri, manşet enflasyonun hem nedeni(faili) hem sonucu (mağduru) olarak yapışkan karakterini aylarca devam, ettirerek belirsizliklerle gıda ve içecekler **sanayinin** daha iyi performans göstermesini engelledi.

İMALATTA DARALMA 8 AYIN ZİRVESİNDE

Sanayide

10 sektörde de üretim düştü

EKONOMİ SERVİSİ

SANAYİDEKİ faaliyet koşullarının göstergesi olan İstanbul Sanayi Odası (ISO) Türkiye İmalat Satınalma Yöneticileri Endeksi (PMI), açıklandı. Eşik değer olan 50'nin üzerinde ölçülen tüm rakamların sektörde iyileşmeye, altındakilerinde daralmaya işaret ettiği endek, hazırda 46,7 seviyesine geriledi. Nisan 2024'ten itibaren kesintisiz bir şekilde sanayide daralmayı ortaya koyan endeks, son 8 ayın en düşük değerini aldı.

Benzer şekilde yeni ihracat siparişleri de daralma sergilerken, her iki endekste de yavaşlama son üç ayın en belirgin düzeyinde gerçekleşti. Yeni siparişlerdeki düşük seyir, hazırda imalatçıların üretim hacmini geçen yılın ekim ayından bu yana yüksek oranda azaltmalarına neden oldu.

İSTİHDAMDAMDA HIZLI GERİLEME

Buna bağlı olarak istihdam ve satın alma faaliyetlerinde gerileme hız kazanırken, istihdamdaki düşüş son 9 ayın en yüksek oranında meydana geldi ve satın alma faaliyetleri Eylül 2024'ten bu yana en sert yavaşlamayı gösterdi.

Hazırda girdi stokları azalırken, diğer yandan satışlardaki gerilemeye bağlı olarak nihai ürün stokları son 3 ayda ilk kez arttı. Girdi maliyetleri enflasyonu hazı-

randa hafif yükseldi. Girdi fiyatlarında görülen belirgin artışta, liradaki değer kaybı ve İran'daki gelişmelerin enflasyonist etkileri rol oynadı.

Buna karşılık, nihai ürün fiyatlarındaki artış yavaşlayarak yılın başından beri en düşük oranda gerçekleşti. Bazı firmalar girdi maliyetlerindeki yükselişe bağlı olarak satış fiyatlarını yükseltse de talepteki zayıflık fiyat belirleme gücünü sınırladı.

Tedarikçilerin teslimat sürelerinde ise son 4 aydır ilk kez artış yaşanırken, anket katılımcıları, teslimat gecikmelerinin genellikle ham madde yetersizliklerinden kaynaklandığını bildirdi.

TÜM SEKTÖRLERDE ÜRETİM DARALDI

ISO Türkiye Sektörel PMI Haziran 2025 raporuna göre, son 9 ayda ilk kez olmak üzere anket kapsamında takip edilen

ISO
İmalat PMI, hazırda 46,7 düzeyine gerileyerek son 8 ayın en düşük değerini aldı ve Nisan 2024'ten bu yana sanayideki daralmanın sürdüğünü gösterdi. Endekste takip edilen 10 sektörde de üretim hacmi azaldı, sekiz sektörde istihdam zayıfladı

10 sektörün tamamında üretim hacmi azaldı. Giyim ve deri ürünleri ile metalik olmayan mineral ürünler sektörlerinde üretim yeniden düşüşe geçti. Yeni siparişler tarafında ise hafif daha olumlu bir tablo ortaya çıktı. Makine ve metal ürünleri, diğer sektörlerde görülen eğilimin dışına çıkarak yeni siparişlerde çok sınırlı bir artış kaydetti. Yeni iş hacmi anket kapsamında izlenen 10 sektörden sadece birinde artarken, yeni ihracat siparişlerinin iyileştiği sektör sayısı ise dört oldu. En keskin artış ise son bir yılın en yüksek büyüme hızına ulaşan makine ve metal ürünleri sektöründe görüldü.

MAKİNE VE METALDE PERSONEL SAYISINDA 2020'DEN BERİ SERT DÜŞÜŞ

Hazırda takip edilen 10 sektörün

yalnızca ikisi istihdam artışı sağladı. Bu sektörler, ana metal sanayi ile elektrikli ve elektronik ürünler oldu. Diğer taraftan, makine ve metal ürünlerinde personel sayısı Mayıs 2020'den bu yana en yüksek oranda geriledi.

Makine ve metal ürünleri aynı zamanda girdi fiyatlarında da en keskin artışın ölçüldüğü sektör olurken, sektörde fiyat artışı son 15 ayın en yüksek hızına ulaştı.

Girdi maliyetlerinde artışlar genel olarak belirgin gerçekleşti, ancak en düşük artış giyim ve deri ürünlerinde kaydedildi. Tekstil ürünleri haricinde tüm sektörler ürün fiyatlarını yükseltti.

Bununla birlikte, çoğu sektörde enflasyon mayıs ayına kıyasla geriledi. En hızlı artış ana metallerde gerçekleşti. Tedarikçilerin teslimat süreleri mayısta 10 sektörden 7'sinde kısaldı, hazırda bu sayının 2'ye düşmesi, tedarik zincirlerinde de aksaklıklar yaşandığı yönünde sinyal verdi.